

ΣΧΟΛΗ: ΝΟΠΕ
Τμήμα Νομικής

ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ

**Πόθεν έσχεσ δημοσίων λειτουργών και προστασία
προσωπικών δεδομένων**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ ΜΑΡΩ
A.M. 1340200300649

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΪΟΣ 2005

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I.	ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
II.	Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ν. 2472/1997	6
III.	ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ: ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ.....	11
i.	Ειδικότερα για τους βουλευτές.....	11
ii.	Ειδικότερα για τους δικαστικούς λειτουργούς.....	15
iii.	Για τους δημοσίους λειτουργούς γενικότερα	18
IV.	ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ: ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ..	20
V.	ΕΠΙΛΟΓΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ <i>Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.</i>	
VI.	ΠΕΡΙΛΗΨΗ - SUMMARY	
VII.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	26

I. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια του καθεστώτος της ελεύθερης αγοράς και οικονομίας που ολοένα και εξελίσσεται στο ελληνικό κράτος, βασική υποχρέωση κάθε πολίτη αποτελεί η καταβολή φόρων υπέρ του ελληνικού δημοσίου. Στα ελληνικά δεδομένα, οι πολίτες, με απλά λόγια, στη φορολογική τους δήλωση καλούνται να καταγράψουν τα περιουσιακά τους στοιχεία και βάσει αυτών η διοίκηση επιβάλλει την ανάλογη φορολογία. Αναγκαία και αυτόματα, λοιπόν, αποστολή της διοίκησης είναι η πραγματοποίηση φορολογικού ελέγχου, προς τη διαπίστωση αν είναι ή όχι αληθή και επαρκή τα καταγραφόμενα από τον πολίτη περιουσιακά του στοιχεία. Μία έκφανση του φορολογικού αυτού ελέγχου είναι και ο εξεταζόμενος εδώ θεσμός του «πόθεν έσχες», ο οποίος και έχει κατοχυρωθεί με αρκετά κατά καιρούς νομοθετήματα. Καλούνται λοιπόν, σύμφωνα με αυτά, ορισμένες κατηγορίες πολιτών να δηλώσουν το «πόθεν έσχες», δηλαδή, όπως μαρτυρούν και οι ίδιες οι λέξεις, σημαίνει να δηλώσουν από ποια πηγή προέρχονται τα εισοδήματα και τα περιουσιακά τους στοιχεία. Ο έλεγχος αυτός, αποσκοπεί, όσον αφορά την κατηγορία των δημοσίων λειτουργών του κράτους, (η οποία και θα εξεταστεί στην παρούσα μελέτη) στον περίφημο στόχο της διαφάνειας στο δημόσιο. Επιπροσθέτως με την ίδια νομοθεσία κατοχυρώνεται ως επιτρεπτή η δημοσίευση των φορολογικών αυτών στοιχείων των δημοσίων λειτουργών, ως συνεπαγόμενη του γενικού ενδιαφέροντος για το λειτούργημα που ασκούν, αλλά και δεδομένης της εμπιστοσύνης των πολιτών στη διοίκηση, η οποία πρέπει να επαληθεύεται με κάθε δυνατό τρόπο.

Οι νόμοι που κατοχυρώνουν και ρυθμίζουν τη λειτουργία του θεσμού του «πόθεν έσχες» είναι, κατά κύριο λόγο, ο ν. 2426/1996 και

ο ν. 3023/2002, που αφορούν τα περί χρηματοδότησεως των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών.

Παράλληλα, ο ανωτέρω αναφερθείς θεσμός θα εξετασθεί σε συνάρτηση με ένα συνταγματικά –πλέον- προστατευόμενο δικαίωμα. Το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Η αναθεώρηση του Ελληνικού Συντάγματος εν έτει 2001, η τροποποίηση και ο εμπλουτισμός του Συνταγματικού Χάρτη με νέες διατάξεις, αποτελεί ένα κάλεσμα στο νομοθέτη για νομοπαραγωγική δραστηριοποίηση.

Το προσφάτως προστεθημένο με την αναθεώρηση του 2001 στο Σύνταγμα άρθρο 9Α ορίζει, σύμφωνα με την ακριβή του διατύπωση, πως *καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.*

Συνεπώς, συνάγεται από τη διάταξη αυτή του Συντάγματος πως κάθε Έλληνας πολίτης έχει το αμυντικό δικαίωμα προστασίας του από την οποιαδήποτε συλλογή, επεξεργασία και χρήση ατομικών του στοιχείων, εφόσον αυτά εμπίπτουν στην έννοια των «προσωπικών» του «δεδομένων». Ο νόμος που μνημονεύει και επικαλείται το Σύνταγμα στην παρούσα διάταξη είναι ο νόμος 2472/1997 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Επίσης, θεσπίζεται ήδη από το 9Α του Συντάγματος μία ανεξάρτητη αρχή επιφορτισμένη με το καθήκον της προστασίας αυτής, η οποία αρχή, σύμφωνα με το Δ' κεφάλαιο του νόμου 2472/1997, είναι η *Αρχή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.*

Οι έννοιες και οι ειδικότερες διατάξεις του νόμου αυτού θα εξετασθούν αναλυτικά παρακάτω. Ωστόσο, ακόμα και μια επιπόλαιη

θεώρηση, θα ενέτασσε τον λεπτομερή φορολογικό έλεγχο (υπό την έννοια του «πόθεν έσχες») στο προστατευόμενο --πρωταρχικά- από το Σύνταγμα πεδίο των προσωπικών δεδομένων. Δεδομένου του γεγονότος της ελεύθερης¹ οικονομίας, θα μπορούσε να ευσταθεί η υπόθεση πως τα προσωπικά οικονομικά στοιχεία του κάθε πολίτη εντάσσονται στην προστατευόμενη λεγόμενη «ιδιωτική του σφαίρα», επομένως καλύπτονται από το απόρρητο της ιδιωτικής του ζωής. Από την άλλη όμως πλευρά, η εξεταζόμενη εδώ κατηγορία προσώπων τα οποία καλούνται να υποστούν φορολογικό έλεγχο είναι αυτή των δημοσίων λειτουργών, δηλαδή προσώπων που κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους είναι συνυφασμένα με την άσκηση δημόσιας εξουσίας και την εκπροσώπηση του κράτους. Η κατηγορία των δημοσίων λειτουργών, περιλαμβάνει τους δικαστικούς λειτουργούς, τους βουλευτές και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Αφού αναλυθούν και διαλευκανθούν οι έννοιες του «πόθεν έσχες» και των «προσωπικών δεδομένων» συναπτόμενα στις Συνταγματικές αλλά και διατάξεις νόμων, θα εξετασθεί, στην παρούσα μελέτη, το ερώτημα αν οι δημόσιοι λειτουργοί οφείλουν να υπόκεινται σε φορολογικό έλεγχο και σε δήλωση πόθεν έσχες, παράλληλα με το εύλογο ζήτημα αν υπάγεται ή όχι η έννοια του πόθεν έσχες σε αυτήν των προσωπικών δεδομένων. Συνεπώς, τα ζητήματα αυτά θα εξετασθούν σε δύο άξονες, αυτόν της υποχρέωσης σε δήλωση και της υπαγωγής σε έλεγχο, και σε αυτόν του δικαιώματος για προστασία των προσωπικών δεδομένων, πάντα εφαπτόμενους ως προς την κατηγορία των φορέων της υποχρέωσης και του δικαιώματος, δηλαδή την κατηγορία των δημοσίων λειτουργών.

---

¹ Η ταυτότητα του οικονομικού συστήματος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αμιγές σύστημα ελεύθερης αγοράς ή σοσιαλιστικό ή ακόμη και σύστημα κοινωνικοποιημένης οικονομίας, αλλά σύστημα ημικοινωνικοποιημένης οικονομίας με ευρύτατες όμως δυνατότητες εξέλιξης, Γ. Κουκιάδης, Σχέσεις Συντάγματος και εργατικού Δικαίου, τ.12 των Δημοσιευμάτων Εταιρείας Δικαίου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Αθήνα, 1982, σελ 11.

II. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ν. 2472/1997

Όπως προλέχθηκε, το άρθρο 9Α του Συντάγματος θεσπίζει πεδίο προστασίας του πολίτη από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση των προσωπικών του δεδομένων, αλλά αφήνει στο νομοθέτη την αποσαφήνιση του περιεχομένου του προστατευόμενου δικαιώματος αλλά και τη θέσπιση λεπτομερέστερου και πληρέστερου νομοθετικού κειμένου.

Αν και φαίνεται ανορθόδοξο το γεγονός ότι η ψήφιση του νόμου 2472/1997 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων είναι προγενέστερη χρονικά από την συνταγματική διάταξη που προστέθηκε κατά την αναθεώρηση του 2001, είναι ενδεικτικό της αυξημένης προστασίας που θέλησε να προσδώσει ο συντακτικός νομοθέτης για τα προσωπικά δεδομένα, περιλαμβάνοντάς το στο Συνταγματικό Χάρτη παρά το γεγονός ότι τα προσωπικά δεδομένα προστατεύονταν ήδη με νόμο. Ενδεικτικό αν και στερούμενο μείζονος πρακτικής σημασίας είναι το ότι εφαπτόμενος σε συνταγματική διάταξη, ο νόμος αυτός αποκτά αυξημένη τυπική ισχύ, ως εκτελεστικός του Συντάγματος νόμος.

Ο νόμος, λοιπόν, ορίζει με σαφήνεια τις υπο α, β και γ (που ενδιαφέρουν εδώ) έννοιες των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», των «ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων» και του «υποκειμένου των δεδομένων αντίστοιχα:

Άρθρο 2

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως:

Α) «Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντωτικά

στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων.

Β) «Ευαίσθητα δεδομένα», τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή, καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες.

Γ) «Υποκείμενο των δεδομένων», το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική.

Εν συνεχεία, στα επόμενα άρθρα θεσπίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου, ορίζονται τα χαρακτηριστικά των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι προϋποθέσεις επεξεργασίας, οι μέθοδοι γνωστοποίησης των αρχείων, οι προϋποθέσεις επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων, η διασύνδεση των αρχείων, η διασυννοριακή ροή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το απόρρητο και η ασφάλεια της επεξεργασίας, τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων² και τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο του νόμου θεσπίζονται τα περί της αρχής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Το θέμα που θα ερευνηθεί εδώ είναι αν υπάρχει στον εκτελεστικό αυτό του Συντάγματος νόμο (που έχει αυτόματα αυξημένη τυπική ισχύ) κάποιο έρεισμα για τη νομιμοποίηση του φορολογικού ελέγχου (και της δημοσιοποίησής του) στους δημοσίους λειτουργούς, το οποίο να αντικατοπτρίζει τις γενικές αρχές που

---

² Δικαίωμα πρόσβασης, αντίρρησης και δικαίωμα προσωρινής δικαστικής προστασίας

διέπουν το εθνικό δίκαιο, οι οποίες και θα μνημονευθούν στη συνέχεια.

Πράγματι, το άρθρο 7 του νόμου, παρά το γεγονός ότι στον πρώτο του στοίχο αναφέρει χαρακτηριστικά πως *«απαγορεύεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων»*, στη συνέχεια ορίζει κάποιες προϋποθέσεις, οι οποίες *«όταν συντρέχουν»* κατά μόνος ή και σωρευτικώς, *«κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής»*.

Οι υπό ε και ζ προϋποθέσεις της πρώτης παραγράφου του άρθρου 7, δίνουν, δρώντας συμπληρωματικά η μία με την άλλη, το αναζητούμενο, κατά τα προηγουμένως λεχθέντα, έρεισμα. Σύμφωνα με την υπό ε προϋπόθεση, επιτρέπεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου εφόσον *η επεξεργασία εκτελείται από Δημόσια Αρχή και είναι αναγκαία είτε αα).. είτε ββ)... είτε γγ) για την άσκηση δημόσιου φορολογικού ελέγχου ή δημόσιου ελέγχου κοινωνικών παροχών*. Η υπό ζ προϋπόθεση επιτρέπει τις ίδιες διεργασίες στα ευαίσθητα δεδομένα, καθώς *η επεξεργασία αφορά δεδομένα δημοσίων προσώπων, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων, και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος*. *Η άδεια της αρχής χορηγείται μόνο εφόσον η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την εξασφάλιση του δικαιώματος πληροφόρησης επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος καθώς και στο πλαίσιο καλλιτεχνικής έκφρασης και εφόσον δεν παραβιάζεται καθ' οιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής*.

Ενώ η τελευταία εξαίρεση στην γενικότερη απαγόρευση του νόμου για επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων είναι απολύτως

ενδεικτική του περιορισμού των δικαιωμάτων τους που υφίστανται τα δημόσια πρόσωπα όντας ταυτοχρόνως απολύτως σύμφωνη με τα άρθρα 5Α και 14 του Συντάγματος για ελεύθερη πληροφόρηση, η αμέσως προηγούμενη εξαίρεση οριοθετεί τη σχέση των προσωπικών δεδομένων με τον οικονομικό έλεγχο (και το πόθεν έσχες) των πρόσωπα αυτά, είναι παρεπόμενος της ιδιότητάς τους.

Αυτό διαφαίνεται σαφέστατα και σε απόφαση της Αρχής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για προβολή απο τηλεοπτικούς σταθμούς ευαίσθητων δεδομένων δημοσίων προσώπων:

1) Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.) συνήλθε σήμερα 10.3.2005 προκειμένου να αποφασίσει αν υπήρξε παραβίαση προσωπικών δεδομένων σε εκπομπές των τηλεοπτικές σταθμών Χ και Ψ.

2) Η Α.Π.Δ.Π.Χ. με αποφάσεις της έκρινε:

α) ότι οι δικαστικοί λειτουργοί και ιεράρχες που αναφέρθηκαν στις παραπάνω τηλεοπτικές εκπομπές είναι δημόσια πρόσωπα και στο μέτρο που τα προσωπικά τους δεδομένα ανάγονται στην άσκηση του δημοσίου λειτουργήματός τους είναι ανεκτή κατά τον ν. 2472/1997 κάθε επεξεργασία των δεδομένων αυτών εφόσον πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.

β) ότι η επανειλημμένη αναφορά σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα ιεραρχών στο πλαίσιο των πιο πάνω εκπομπών του τηλεοπτικού σταθμού Ψ υπερβαίνει τις ανάγκες ενημέρωσης του κοινού που συνδέεται αναπόσπαστα με την άσκηση του δημοσιογραφικού λειτουργήματος και αντιβαίνει στον ν. 2472/1997 στο μέτρο που καταλήγει σε διαπόμπευση των υποκειμένων των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.

γ) ότι η αναφορά κατά τις πιο πάνω τηλεοπτικές εκπομπές ευαίσθητων ή όχι προσωπικών δεδομένων τρίτων προσώπων στο μέτρο που δεν είναι

αναγκαία για τη δημοσιογραφική διερεύνηση των συγκεκριμένων υποθέσεων αντιβαίνει στον ν.2472/1997.

Με αυτές τις χαρακτηριστικές αποφάσεις της ΑΠΔΠΧ γίνεται καθαρό το τοπίο που περιβάλλει το πνεύμα του νόμου 2472/1997 και τις διατάξεις του.

III. ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ: ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ

i. Ειδικότερα για τους βουλευτές

Διατάξεις για τον έλεγχο των οικονομικών των βουλευτών συναντώνται διάσπαρτες σε νομοθετήματα με περιεχόμενο την χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Η απαίτηση για διαφάνεια στην οικονομική διαχείριση και έλεγχο στην οικονομική δραστηριότητα οφείλεται στο ίδιο το γεγονός της κρατικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων επειδή την χρεώνονται έμμεσα οι φορολογούμενοι πολίτες και γενικότερα το κοινωνικό σύνολο. Επιπλέον, οι πιο πρόσφατες εξελίξεις οδηγούν σε μια νέα εποχή τη σχέση της πολιτικής με την οικονομία. Η σύμφυση των εξουσιών, η τεράστια συγκέντρωση της οικονομικής δύναμης, η παντοδυναμία των μέσων μαζικής ενημέρωσης αλλάζουν ριζικά την ίδια την πολιτική δραστηριότητα.

Το πρώτο σπέρμα του πόθεν έσχες στην Ελλάδα εντοπίζεται στο έτος 1964, όταν επί κυβερνήσεως Γεωργίου Παπανδρέου σαρκώθηκε στη νομοθεσία ως νόμος *περί της τιμής του πολιτικού κόσμου*. Έπειτα, μετά τη Μεταπολίτευση του 1974 και το καθεστώς ανεπτυγμένης δημοκρατίας που δημιουργήθηκε, η πρώτη σχετική νομοθεσία εκπονήθηκε τη δεκαετία του '80, με το νόμο 1443/1984. Για την εποχή της ήταν μια πρώτη προοδευτική αρχή. Το δεύτερο σημαντικό βήμα έγινε με το ν. 2429/1996 όπου τροποποιήθηκε και εκσυγχρονίστηκε η νομοθεσία και για τη χρηματοδότηση των κομμάτων και των υποψηφίων και τον έλεγχο των προεκλογικών δαπανών, αλλά και έγινε πιο ουσιαστική η διαδικασία του «πόθεν έσχες» για τους πολιτικούς. Το θεσμικό πλαίσιο εκείνο έλαβε υπόψη

τις ευρωπαϊκές εμπειρίες. Επιπροσθέτως, με το ν. 2817/2000 ορισμένες διατάξεις αυτού του πλαισίου συμπληρώθηκαν μετά από πρόταση της διακομματικής επιτροπής. Τέλος, ο ν. 3023/2002, βασισμένος στο αναθεωρημένο Σύνταγμα, περιέχει νέες διατάξεις που προβλέπουν ακόμα και έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα σε περίπτωση παράβασης της σχετικής νομοθεσίας.

Ο ν. 2429/1996, στο δεύτερο μέρος του, εμπεριέχει στα άρθρα του 24, 25 και 26 διατάξεις που αφορούν το «πόθεν έσχες». Συγκεκριμένα, το άρθρο 24 ΑΝΑΦΕΡΕΙ τους υπόχρεους προς δήλωση της περιουσιακής τους κατάστασης, του ή της συζύγου και των ανήλικων τέκνων τους, και σύμφωνα με όσα ορίζονται στο αμέσως επόμενο άρθρο. Ανάμεσα σε άλλους, αναφέρονται (όλοι) οι βουλευτές του ελληνικού αλλά και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και οι δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί.

Η δεύτερη παράγραφος ορίζει πως: *Η δήλωση υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την ορκωμοσία ή την ανάληψη καθηκόντων των κατά την παράγραφο 1 υποχρέων και επαναλαμβάνεται τον Απρίλιο κάθε έτους εφόσον διατηρούν την ιδιότητα αυτή και επί τρία (3) έτη μετά την απώλειά της.*

Σύμφωνα με την τέταρτη παράγραφο, *Το Φεβρουάριο κάθε έτους διαβιβάζεται, κατά περίπτωση, στην Επιτροπή του άρθρου 19 του νόμου αυτού ή στον αρμόδιο αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου κατάλογος των ελεγχόμενων προσώπων.* Για τους βουλευτές ο κατάλογος συντάσσεται από τον Πρόεδρο της Βουλής, ενώ για τους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς από τον αρμόδιο υπουργό (Δικαιοσύνης).

Το άρθρο 25 του νόμου αφού στην πρώτη παράγραφο ορίζει πως *η δήλωση περιουσιακής κατάστασης περιέχει λεπτομερώς τα υφιστάμενα κατά το χρόνο υποβολής περιουσιακά στοιχεία, στη*

συνέχεια καταγράφει τα στοιχεία αυτά. Επίσης ορίζεται πως η δήλωση υποβάλλεται από τον υπόχρεο και υπογράφεται από τον ίδιο, αν σε αυτή αναγράφονται μόνο δικά του περιουσιακά στοιχεία, από τη σύζυγό του, αν αναγράφονται μόνο δικά της περιουσιακά στοιχεία, και από αμφότερους τους συζύγους, αν αναγράφονται περιουσιακά στοιχεία και των δύο ή των ανήλικων τέκνων τους.

Οι επόμενες παράγραφοι του άρθρου θα παραβληθούν αμέσως παρακάτω με την ακριβή διατύπωσή τους καθώς διαφωτίζουν σημαντικά διαδικαστικά και εννοιολογικά στοιχεία του «πόθεν έσχες»:

2. Η δήλωση συντάσσεται σε ειδικό έντυπο, το περιεχόμενο του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, με την οποία μπορούν να οριστούν δηλωτικά στοιχεία ή τα δικαιολογητικά, τα οποία πρέπει να αναγράφονται ή να συνοδεύουν τη δήλωση, καθώς και ο τρόπος υποβολής τους.

3. Οι δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης (εδώ) των βουλευτών, υποβάλλονται στην Επιτροπή του άρθρου 19 του νόμου αυτού. Οι δηλώσεις των άλλων υπόχρεων υποβάλλονται στον κατά το επόμενο άρθρο αρμόδιο αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

4. Η δημοσίευση στον τύπο των παραπάνω δηλώσεων επιτρέπεται με την προϋπόθεση ότι δημοσιεύεται ολόκληρο το κείμενό τους.

Εν συνεχεία, το άρθρο 26 θεσπίζει διαδικαστικά και συστατικά του Ελέγχου στοιχεία, που θα αναφερθούν σε παράθεση με τα όμοια του νόμου 3023/2002 που θα αναφερθεί ακριβώς παρακάτω.

Το τέταρτο κεφάλαιο του ν. 3023/2002 αφιερώνεται στη δημοσιότητα των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών. Στο πέμπτο κεφάλαιο του ίδιου νόμου υπάρχουν διατάξεις που αφορούν τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών.

Το άρθρο 29 του Συντάγματος, και συγκεκριμένα η δεύτερη παράγραφός του, δίνει το έρεισμα στο νόμο να αναθέσει με το άρθρο 21 τον οικονομικό έλεγχο που προαναφέρθηκε στην *Επιτροπή Ελέγχου* η οποία ενεργεί ως ειδικό όργανο. (Δεύτερη παράγραφος:) «*Η Επιτροπή αποτελείται από έναν βουλευτή εκπρόσωπο κάθε κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων, που εκπροσωπείται στη Βουλή, καθώς και από έναν Σύμβουλο της Επικρατείας, έναν Αρεοπαγίτη και έναν Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι ορίζονται με κλήρωση με τους αναπληρωματικούς τους από τις Ολομέλειες των αντίστοιχων Δικαστηρίων... (παράγραφος τέταρτη:) ..Η Επιτροπή συγκαλείται για τον έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών με απόφαση του Προέδρου της. Η επιτροπή αναθέτει τη διενέργεια λογιστικής ή οικονομικής πραγματογνωμοσύνης ή άλλων ελεγκτικών πράξεων σε ορκωτούς ελεγκτές, οι οποίοι εξετάζουν λεπτομερώς τα βιβλία και τα παραστατικά...(παράγραφος 6):... Μετά το πέρας του ελέγχου συντάσσεται αναλυτική έκθεση στην οποία προσαρτάται ως παράρτημα η έκθεση των ορκωτών ελεγκτών..που υποβάλλεται αμέσως στον Πρόεδρο της Βουλής και στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και αποστέλλεται στα ελεγχόμενα πρόσωπα και συνασπισμούς...»*

Το συμπέρασμα ως προς τη διεκπεραίωση του Ελέγχου, όπως αναφέρει και ο νόμος στα εισαγωγικά του σχόλια, είναι πως η *Επιτροπή ελέγχου των οικονομικών των κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών*, εν όψει και της συνταγματικής αναθεωρήσεως επιβάλλεται να ανασυνταχθεί στη βάση της αρχής «ο ελεγχόμενος δεν πρέπει να ελέγχει τον εαυτό του». Δείγμα εφαρμογής αυτής της αρχής είναι η ποικιλία στα πρόσωπα που απαρτίζουν την επιτροπή βάσει ιδιότητας, αλλά και το γεγονός ότι αποτελείται ως επί τω πλείστω από δικαστικούς λειτουργούς.

ii. Ειδικότερα για τους δικαστικούς λειτουργούς

Ενώ ως τώρα ισχύουν για τους δικαστικούς λειτουργούς ως επί τω πλείστω όσα ισχύουν και για τις δύο άλλες κατηγορίες δημοσίων προσώπων, και ειδικότερα οι διατάξεις του ν. 2429/1996 που προαναφέρθηκαν, πρόσφατες εξελίξεις ώθησαν το νομοθέτη σε πρόταση σχεδίου νόμου ειδικά για τους δικαστικούς λειτουργούς. Από τη συζήτηση επί των άρθρων και των τροπολογιών του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης: «Μέτρα ενίσχυσης του εσωτερικού ελέγχου και της διαφάνειας στη Δικαιοσύνη», θα αναφερθούν περιληπτικά ορισμένα σημεία του νομοσχεδίου αυτού, και επίσης στο επόμενο κεφάλαιο θα περιληφθεί ως γενικευμένος ο εντονότατος προβληματισμός που αναπτύσσεται για το πεδίο αυτό.

Ενδεικτικές διατάξεις του σχεδίου νόμου ορίζουν πως μπορεί να τεθούν προσωρινά εκτός υπηρεσίας με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου δικαστές εις βάρος των οποίων έχει διαταχθεί δικαστική προκαταρκτική εξέταση.

Επειδή είναι δυσχερής ο έλεγχος μεγάλου αριθμού δικαστών από έναν επιθεωρητή ο οποίος θα πρέπει να συμπληρώνει και να ολοκληρώσει το έργο του σε σύντομο χρονικό διάστημα για να καταστεί αποτελεσματικός ο έλεγχος, θεσπίζεται για πρώτη φορά ο θεσμός των επίκουρων επιθεωρητών. Οι δικαστές θα ορίζονται από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο για να βοηθούν το έργο των επιθεωρητών στις μεγάλες δικαστικές περιφέρειες.

Στο άρθρο 3 τροποποιείται ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας και ορίζεται ότι μετά από παρέλευση μιας περιόδου οκτώ μηνών ο δικαστής θα πρέπει αν δεν έχει ήδη εκδώσει απόφαση, να επιστρέψει τη δικογραφία, διαφορετικά θα του αφαιρείται με πράξη του δικαστή,

του προέδρου του τριμελούς συμβουλίου της διοίκησης που διευθύνει το δικαστήριο.

Επίσης, με το άρθρο 4 αντιμετωπίζονται θέματα ελέγχου της περιουσιακής κατάστασης των δικαστικών λειτουργών. Καθιερώνεται η υποχρέωση της συνυποβολής αντιγράφου της φορολογικής δήλωσης του υπόχρεου, μαζί με τη δήλωση της περιουσιακής κατάστασης για το ίδιο οικονομικό έτος. Με τον τρόπο αυτό ο έλεγχος και η διασταύρωση των περιουσιακών στοιχείων του υπόχρεου θα είναι ευχερέστερη. Αυτό συμβαίνει ήδη στη Βουλή, με τα πόθεν έσχες των Βουλευτών και διευρύνεται και στους δικαστικούς λειτουργούς. Ταυτόχρονα υποχρεώνονται οι συμβολαιογράφοι, να υποβάλλουν αντίγραφα των συμβολαίων που θα συντάσσουν και αφορούν δικαστικούς λειτουργούς ή τη σύζυγό τους ή τα τέκνα τους, στον αρμόδιο αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου για να καθίσταται ευχερέστερος ο έλεγχος των δηλώσεων των περιουσιακών στοιχείων. Παράλληλα, οι μάρτυρες ενώπιον της επιτροπής θα εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, αντί του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως ίσχυε μέχρι σήμερα. Αυτό γίνεται για την επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών.

Διασφαλίζεται πλήρως ο έλεγχος των δηλώσεων με τον προσδιορισμό της διαδικασίας σύνταξης της έκθεσης από τα αρμόδια όργανα και καθίσταται υποχρεωτικός ο έλεγχος των δηλώσεων που αναφέρονται στους δικαστικούς λειτουργούς και όχι δειγματοληπτικός, όπως συνέβαινε μέχρι τώρα. Ισχύει για όλους τους δικαστικούς λειτουργούς. Παραμένει δειγματοληπτικός για τις υπόλοιπες κατηγορίες.

Διευκρινιστικά, σε σχέση με την ισχύ του νόμου, οι διατάξεις που αφορούν τις τροποποιήσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας θα ισχύσουν από το νέο δικαστικό έτος, δηλαδή, από τα μέσα Σεπτεμβρίου 2005 προκειμένου να μην υπάρξουν δυσλειτουργίες κατά

τη διάρκεια του τρέχοντος δικαστικού έτους από την αλλαγή του συστήματος εκδίκασης των υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων για τις οποίες οι δικαστές θα κληρώνονται όπως και για την χορήγηση της προσωρινής διαταγής.

Τέλος, η δήλωση που επισυνάπτεται στο σχέδιο νόμου η οποία θα οφείλει να υποβάλλεται από τους δικαστικούς λειτουργούς με το νόμο αυτόν είναι η εξής: «Στη δήλωσή μου για «πόθεν έσχες» παραιτούμαι της κυριότητας και οποιουδήποτε άλλου δικαιώματός μου επί οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου, ακινήτου, κινητού ή άυλου αγαθού, υπέρ του ελληνικού δημοσίου, εάν αυτό το περιουσιακό στοιχείο δεν αναφέρεται σ' αυτήν τη δήλωσή μου. Και περαιτέρω εξουσιοδοτώ, παρέχω την ανέκκλητη εντολή και πληρεξουσιότητα στον Υπουργό Οικονομικών ή σε οποιονδήποτε εκείνος παράσχει περαιτέρω αυτήν την εξουσιοδότηση, να ενεργήσει όπου δει, ό,τι δει, προκειμένου να περιέλθουν αυτά τα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία ενδεχομένως έχω παραλείψει, στο ελληνικό δημόσιο».

iii. Για τους δημοσίους λειτουργούς γενικότερα

Το γεγονός του ελέγχου και του επιτρεπτού της δημοσίευσης δεδομένων όπως τα φορολογικά τους στοιχεία είναι λογικό και επόμενο του λειτουργήματος που ασκούν καθώς και της εξουσίας που διαθέτουν. Οι δημόσιοι λειτουργοί ενεργούν στο όνομα του κράτους, και σε συνάρτηση με τη δεδομένη εμπιστοσύνη των πολιτών στη διοίκηση, πρέπει να υπάρχει διαφάνεια ώστε να δικαιολογείται η εμπιστοσύνη αυτή με κάθε μέσο. Τα δημόσια, λοιπόν, πρόσωπα λόγω του χαρακτήρα του λειτουργήματός τους υπόκεινται σε αυστηρότερο έλεγχο και συνάμα απολαμβάνουν μειωμένης προστασίας των δικαιωμάτων τους έναντι των απλών πολιτών.

Βέβαια, σε καμμία περίπτωση τα πρόσωπα αυτά δεν είναι έρμαια του ελέγχου που τους ασκείται, ούτε στερούνται σε καμία περίπτωση τα δικαιώματά τους ως πολίτες. Περιορίζεται ο ίδιος ο «περιορισμός» των δικαιωμάτων τους με τον φραγμό που θεσπίζει το θεμελιωδέστατο δικαίωμα της ανθρώπινης αξίας, και στις τρεις εκφάνσεις της: το πρόσωπο αυτό παραμένει πάντα άνθρωπος, έχει δικαίωμα συνεπώς στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στην τιμή. Το δικαίωμα αυτό της ανθρώπινης αξίας δεν μπορεί να παραβιαστεί, επομένως, ακόμα και αν το δημόσιο πρόσωπο έχει υποπέσει σε παράνομη συμπεριφορά, ο εξευτελισμός του ως ανθρώπου απαγορεύεται ρητά και είναι καθ' όλα αντισυνταγματικός.

Ένα δεύτερο κριτήριο που οριοθετεί τον περιορισμό των ατομικών δεδομένων της εξεταζόμενης κατηγορίας αποτελεί η αιτιώδης συνάφεια (ή ενδεχομένως άλλος μεθοδολογικός τρόπος) που συσχετίζει την ιδιωτική σφαίρα του προσώπου, η οποία στην εκάστοτε περίπτωση παραβιάζεται, με την άσκηση του λειτουργήματος. Για να

παρακαμφθεί νομίμως ένα δικαίωμα ενός δημοσίου προσώπου είναι απαραίτητο να υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στο δικαίωμα αυτό και στο λειτούργημα που το πρόσωπο ασκεί.

Τέλος, η βασικότερη αρχή της αναλογικότητας εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση όπου ο έλεγχος στον οποίο υφίστανται τα δημόσια πρόσωπα ή ο περιορισμός των δικαιωμάτων τους είναι δυσανάλογος του σκοπού για τον οποίο γίνονται.

Συνεπώς, σύμφωνα με τις διατάξεις νόμων που προαναφέρθηκαν, φορολογικά δεδομένα των δημοσίων λειτουργών, υπό τις ανωτέρω επιφυλάξεις, είναι θεμιτό να υπόκεινται σε έλεγχο ή δημοσίευση, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, διαφάνειας ή και απλώς λόγω του γενικού ενδιαφέροντος που υπάρχει για το λειτούργημά τους.

IV. ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ: ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Παρά τα προηγουμένως αναφερθέντα και του παραδεκτού της νομιμότητας του θεσμού του «πόθεν έσχες», υπάρχει έντονος προβληματισμός στο νομοπαραγωγικό στάδιο όσον αφορά τη χρησιμότητα και την αποτελεσματικότητά του. Οι απόψεις δίστανται και ειδικά τα τελευταία χρόνια με την εξέλιξη της τεχνολογίας όπου έγινε ευκολότερο το οικονομικό έγκλημα στα πλαίσια της περίφημης παγκοσμιοποίησης, τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν βρίσκονται ολοένα ένα βήμα πίσω από τα –δυστυχώς- ιδιοτελή αυτά δημόσια πρόσωπα στις περιπτώσεις που εκμεταλλεύονται τη θέση τους προς ίδιον οικονομικό όφελος εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος.

Η διάσταση των απόψεων διαφαίνεται στις συζητήσεις του Κοινοβουλίου, από τις οποίες ενδεικτικά θα παρατεθούν ορισμένα παραδείγματα:

Το απόσπασμα της ομιλίας του βουλευτή κ. Απ. Κακλαμάνη στη συζήτηση³ επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, την Τετάρτη 2 Μαρτίου 2005:

«Σας θυμίζω ότι ο Ελευθέριος Βενιζέλος τη ληστεία και τη ληστοκρατία την αντιμετώπισε με έναν ανορθόδοξο τρόπο: Είπε όποιος φέρει το κεφάλι του αρχιληστή της ομάδας, αυτός θα πάει ελεύθερος στο σπίτι του. Επειδή, λοιπόν, πολλοί προφανώς δεν θα έχουν στο όνομά τους περιουσιακά στοιχεία στο εξωτερικό ή εδώ ή οπουδήποτε, έχουν συνεργούς αναγκαίους για μια τέτοια δραστηριότητα. Εκεί η πολιτεία πρέπει, εάν μεν πρόκειται περί αναγκαίου -όπως είπα- συνεργού, να τον απαλλάξει από κάθε ευθύνη, αυτόν που θα παράσχει τα σχετικά στοιχεία... Αυτός που έχει καταληστεύσει ενδεχομένως το ελληνικό

---

³ Περίοδος ΙΑ', Σύνοδος Α', Συνεδρίαση ΡΚΕ'.

δημόσιο, τι θα κάνει; Θα δώσει το συνεργό του; Τι το όφελος; Η παράνομη αυτή περιουσία, το προϊόν αυτής της εγκληματικής δράσης θα περιέλθει στο δημόσιο.

Συνοπτικά λοιπόν -και ζητώ συγγνώμη- αυτή είναι η σκέψη μου. Αλλιώς, τώρα λένε ότι θα πάνε να κοιτάζουν στον Άρειο Πάγο δειγματοληπτικά κλπ. Εντάξει. Εάν κάποιος δικαστής έχει φροντίσει ήδη να στείλει χρήματα στην Ελβετία, θα γράψει αυτός ο άνθρωπος στη δήλωση του «πόθεν έσχες» ότι «Έχω 2.000.000 δολάρια στην Ελβετία»; Μην είμαστε αφελείς...», «Εγώ προσωπικά έχω την άποψη εδώ και πάρα πολλά χρόνια ότι αυτή η δημοσίευση των «πόθεν έσχες» απλώς δίνει μια άλλη εικόνα από την πραγματική ενδεχομένως και επίσης δεν χρησιμοποιείται πάντα για το κουτσομπολιό. Πιο καλά θα ήταν να υπάρχει στη βάση δεδομένων τι έχει κανείς καθώς εισέρχεται στον πολιτικό βίο ως Βουλευτής και κάθε χρόνο ποιες αλλαγές επέρχονται».

Στην ίδια συνεδρίαση, η ομιλία του βουλευτή κ. Β.Οικονόμου: «Νομίζω, κύριε Υπουργέ, ότι είναι υποτιμητικό για το Δικαστικό Σώμα να υπάρχει τόσο μεγάλη καχυποψία. Θεωρώ ότι αυτό θα πρέπει να υπάρχει για όλους τους λειτουργούς που είναι υπόχρεοι κατάθεσης του πόθεν έσχες. Άρα όταν εντοπίζεις και εξαιρείς και κάνεις ένα δυσμενέστερο μέτρο μόνο για τους δικαστικούς και δεν δέχεσαι ότι οι δηλώσεις τους είναι αληθείς, αυτή είναι μια όντως υποτιμητική, προσβλητική εικόνα και προσέγγιση του Δικαστικού Σώματος, το οποίο πλήττεται από ορισμένους επίορκους δικαστές, αλλά η γενική εικόνα δεν μας δίνει το δικαίωμα να πούμε ότι είναι ένα Σώμα πονηρών ανθρώπων, οι οποίοι είναι όλοι ύποπτοι. Δεν μπορούμε να βάλουμε μια γενικευμένη υποψία πάνω τους. Άρα, εγώ θα έλεγα, αν μπορούσατε, στο άρθρο 4, παράγραφος 2, σ' αυτό το σημείο ειδικά, να ακολουθηθεί η αρχή που ισχύει για όλους τους δημόσιους λειτουργούς που είναι υπόχρεοι πόθεν έσχες».

Επίσης στην ίδια συνεδρίαση, απόσπασμα ομιλίας του βουλευτή κ.Γ. Παπαγεωργίου: «Για το καθεστώς της αυστηροποίησης των ποινών κατά των δικαστών, θα έλεγα ότι μια η ποινή είναι η πιο σοβαρή, η διαπόμπευση ενός δικαστή, όταν, εν πάση περιπτώσει, πολύ εύκολα γίνεται βορά στα μέσα ενημέρωσης. Αυτή είναι η σοβαρότερη - για μένα- τιμωρία και αυτό πρέπει να το δούμε...Δυστυχώς ή ευτυχώς, για όσους θέλουν να βλέπουν τα πράγματα κατάματα, στα ελληνικά δικαστήρια έχει απλωθεί ένα πέπλο τρομοκρατίας που ακυρώνει μία παναιώνια αρχή της απονομής του δικαίου που είναι το αίσθημα της επιείκειας. Διότι η δικαιοσύνη, ιδιαίτερα σε αυτούς που για πρώτη φορά από υποκειμενικά ή και από συμπτωματικά αίτια μετέρχονται του εγκλήματος, θα πρέπει να δίνει την ευκαιρία να επανεντάσσονται και όχι να εξοντώνονται.

Σήμερα στις αίθουσες των δικαστηρίων δυστυχώς το βιώνουμε αυτό από ορισμένους δικαστές και δεν θέλω να πω από όλους πάντως είναι μία ικανή μερίδα, η οποία, προκειμένου να μην εμπλακεί σε οποιονδήποτε αυριανό έλεγχο ή και στην οποιαδήποτε καταγγελία, διότι η καταγγελία σήμερα έχει γίνει ένα πολύ εύκολο μέσο και ο καθένας, υποκαθιστώντας τους θεσμούς, απευθύνεται στον οιονδήποτε δημοσιογράφο ή οποιονδήποτε άλλο και δημιουργεί θέματα... Όπως είναι γνωστόν, οι ειδήσεις διαχέονται με πολύ μεγάλη ευκολία, ο δικαστής, εν πάση περιπτώσει, έχει -αν όχι διασυρθεί στα μάτια της κοινωνίας- έχει δημιουργήσει προβληματισμό για ότι κάτι μπορεί να είχε κάνει και συνεπώς αυτό κάνει πιο πολύ αυστηρούς δικαστές. Και από εδώ μέσα από αυτήν την Αίθουσα πρέπει να εκπέμψουμε αυτό το μήνυμα εναντίον αυτής της νοοτροπίας... Έρχομαι στο άρθρο 4 στην παράγραφος 2 στην αποστολή των συμβολαιογραφικών εγγράφων που μετέρχονται οι δικαστές ή οι συγγενείς. Νομίζω ότι η διάταξη είναι προσβλητική. Δεν δέχομαι ότι θα πρέπει να γίνεται αυτό το πράγμα και

ότι a priori όταν συναλλάσσονται οι δικαστές είναι απαραίτητα ύποπτοι ότι προσπορίστηκαν τα χρήματα με αθέμιτα μέσα. Αν θέλουμε να είναι ουσιαστική η διάταξη ας την επεκτείνουμε σε κάθε μορφής οικονομική δραστηριότητα και σε όλους όσους εμπλέκονται και πρέπει να δίνουν «πόθεν έσχες». Αυτό για την ισότητα των Ελλήνων πολιτών. Δεν βλέπω γιατί οι δικαστές πρέπει να τεθούν σε αυτήν τη χειρότερη μοίρα». (Ακολουθεί διευκρινιστική παρέμβαση του προεδρεύοντος: «..... ότι εισάγεται με το παρόν νομοσχέδιο οι δικαστές να προσκομίζουν τα συμβόλαια αγοράς ακινήτων. Για τους Βουλευτές ήδη αυτό ισχύει με το ν. 3023/2002. Κάνω αυτήν τη διευκρίνιση».

Όπως είναι φανερό, οι απόψεις ποικίλλουν, κινούνται σε πνεύμα αμφιβολίας, θίγουν τα εκάστοτε μεμπτά του θεσμού, αλλά σε καμία περίπτωση ο τελευταίος δεν αμφισβητείται ως αντιθέμενος στο δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Δεν πρέπει να εκπλήσσει το γεγονός ότι για την κατηγορία των δημοσίων λειτουργών προβλέπονται περιορισμοί στα δικαιώματά τους, και συγκεκριμένα σε αυτό της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Οι νόμοι 2429/1996 και 3023/2002 είναι ειδικότεροι από το νόμο 2472/1997 συνεπώς και υπερισχύουν για τις αναφερόμενες σε αυτούς κατηγορίες προσώπων. Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί πως παρακάμπτεται το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων για τους δημόσιους λειτουργούς ως προς τα φορολογικά-οικονομικά τους στοιχεία, επιτρεπομένης της δημοσιοποίησης αυτών, ως αντιστάθμισμα στην εξουσία που διαθέτουν, αλλά και χάριν της διαφάνειας που οφείλει να περιβάλλει τον δημόσιο τομέα.

VI. ΠΕΡΙΛΗΨΗ - SUMMARY

Οι δημόσιοι λειτουργοί είναι φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αρχικά ως πολίτες αλλά και δυνάμει του λειτουργήματος που ασκούν. Σε περίπτωση σύγκρουσης της νομοθεσίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τις δύο αυτές κατηγορίες θα ισχύσει τελικώς η νομοθεσία που τους διέπει ως δημόσιους λειτουργούς, ως ειδικότερη, και δεν είναι αντισυνταγματικός, ο υπό προϋποθέσεις περιορισμός των δικαιωμάτων τους σε ορισμένες περιπτώσεις. Συνεπώς, σε συνάρτηση με το συνταγματικό (9Α του Συντάγματος) αλλά και θεσπισμένο με νόμο (2472/1997) δικαίωμα κάθε πολίτη στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, για τους δημόσιους λειτουργούς προβλέπεται με τους νόμους 2429/1996 και 3023/2002 παράκαμψη του δικαιώματος αυτού ως προς «το πόθεν έσχες» επιτρεπομένης μάλιστα της δημοσιοποίησης των φορολογικών αυτών στοιχείων.

Public operators are subjects of rights and obligations, according to their attribute as citizens but also, of rights and obligations which emanate by their public attribute. In case of conflict of law about rights and obligations which derive from those two categories, will be applied the more dominant arrangement, as more special. The restriction of their rights, under conditions, is not prohibited in some cases. In connection with the constitutional (9A, Constitution) and legislatively established (2472/1997) right of every citizen for protection of their “personal data”, the public operators are under a special status which is determined by the law (2429/1996, 3023/2002) and obligates them to declare their tax data annually, while publicity of that data is allowed.

VII. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος, *Συνταγματικά Δικαιώματα Ειδικό Μέρος (Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου ΤΟΜ. ΙΙΙ ΗΜ. Β')*, Αθήνα, 2005

ν. 2472/1997

ν. 2429/1996

ν. 3023/2002

www.dpa.gr

www.parliament.gr